

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI
ZP-KNPS.431.6.35.2022.KJ

Wrocław, dnia 31 października 2022 r.

Ks. Stanisław Podfigórny
Dyrektor Caritas Diecezji
Zielonogórsko Gorzowskiej
ul. Bema 32
65-170 Zielona Góra

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 17 – 19 sierpnia 2022 r. na podstawie art. 126 w związku z art. 22 pkt 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) zwanej dalej „ustawą” zespół kontrolerów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu w składzie: Krzysztof Jakubowski inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Anita Denes-Ziemkiewicz – inspektor wojewódzki, kontroler, przeprowadził kontrolę kompleksową w Schronisku Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej Ośrodek Aktywizujący dla Bezdomnych Mężczyzn im. Siostry Faustyny, mieszczącym się w Żukowicach 139, 67-231 Żukowice, zwanym dalej „Schroniskiem”, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 17 sierpnia 2022 r. Przedmiotem kontroli było zapewnienie minimalnych standardów schronisk dla osób bezdomnych i schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz zgodności zatrudnienia pracowników schroniska z kwalifikacjami wymaganymi ustawą o pomocy społecznej.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 28 czerwca 2022 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na II półrocze 2022 r.

W okresie objętym kontrolą Schroniskiem kierował Pan Tomasz Matuszak, który ponosi odpowiedzialność za realizowane zadania w tym okresie.

Podpisany w dniu 30 września 2022 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Wojewoda Dolnośląski ocenia pozytywnie z nieprawidłowością działania w zakresie zapewnienia minimalnego standardu podstawowych usług świadczonych w Schronisku, minimalnego standardu obiektu, w którym mieści się Schronisko oraz zgodności zatrudnienia pracowników Schroniska z kwalifikacjami wymaganymi ustawą.

Schronisko Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej Ośrodek Aktywizujący dla Bezdomnych Mężczyzn im. Siostry Faustyny, mieszczące się w Żukowicach 139, 67-231 Żukowice jest placówką prowadzoną przez „Caritas” Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej z siedzibą w Zielonej Górze przy ul. Bema 32, 65-170 Zielona Góra, zwane dalej „Caritas”.

Zgodnie z § 6 Statutu Caritas (znak C4-8/19 z dnia 27.11.2019 r.) nadrzędnym celem Caritas jest: działalność charytatywna i humanitarna dla zrealizowania potrzeb duchowych i materialnych człowieka, wypływająca z ewangelicznego przykazania miłości i mająca na uwadze godność każdej osoby ludzkiej, bez względu na jej wyznanie, światopogląd, narodowość, rasę i przekonania. Do zadań Caritas należy zgodnie z § 7 m.in.: prowadzenie działalności charytatywno-opiekuńczej, systematyzowanie jej form i podejmowanie działań na rzecz szerokiego zakresu potrzebujących, a w szczególności: rodziny, dzieci, młodzieży, samotnych matek, niepełnosprawnych, chorych, seniorów, uzależnionych, bezdomnych, bezrobotnych, ofiar przemocy, więźniów, migrantów i uchodźców, ofiar klęsk żywiołowych, epidemii i zbrojnych konfliktów oraz innych osób i grup społecznych będących w potrzebie (pkt 3) oraz pomoc społeczna w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów wykonawczych do tej ustawy, mająca na celu w szczególności umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, wspierająca osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiającą im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (pkt 4).

Zgodnie z art. 22 pkt 4 ustawy wojewoda prowadzi rejestr miejsc udzielania tymczasowego schronienia. Podczas czynności kontrolnych poddano analizie dokonanych przez Gminy zgłoszeń do ww. rejestru zawartych umów i porozumień, która wykazała, że Caritas zawarło Umowy/Porozumienia z następującymi Gminami: Gminą Miejską Głogów, Góra, Chojnów, Gaworzyce, Grębocice, Jerzmanowa, Jemielno, Krotoszyce, Kotla, Kunice, Legnickie Pole, Lewin Kłodzki, Miłkowice, Pielgrzymka, Ruja, Złotoryja, a także GOPS w Środzie Śląskiej, M-GOPS w Ścinawie i OPS w Wąsoszu.

Gminy z terenu województwa dolnośląskiego w 2021 r. zgłosiły do ww. rejestru łącznie 35 miejsc (w tym 5 miejsc dla osób wymagających usług opiekuńczych), a w 2022 r. do dnia kontroli 19 miejsc (w tym 3 miejsca dla osób wymagających usług opiekuńczych).

W toku kontroli sprawdzono, czy osoby przebywające w Schronisku posiadają decyzje administracyjne stanowiące podstawę ich pobytu w ośrodku wsparcia. W oparciu o udostępnioną podczas kontroli dokumentację ustalono, że na 10 wybranych losowo osób z terenu województwa dolnośląskiego, przebywających w Schronisku w okresie objętym kontrolą, 4 osoby zostały skierowane decyzjami administracyjnymi wydanymi przez ośrodki pomocy społecznej, natomiast pozostałe 6 osób nie legitymowało się decyzjami przyznającymi tymczasowe schronienie.

Udzielenie schronienia jako świadczenie z pomocy społecznej powinno następować w trybie przewidzianym w art. 48a ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z treścią art. 48a ust. 1 ustawy, udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. W schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi mogą przebywać jedynie osoby na podstawie decyzji o przyznaniu tymczasowego schronienia w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi albo decyzji o przyznaniu tymczasowego schronienia w schronisku dla osób bezdomnych, wydanej przez gminę, o czym stanowi ust. 2 f ww. artykułu.

Uwzględniając powyższe wskazać należy, że świadczenia z pomocy społecznej, co do zasady, przyznawane są na wniosek osoby zainteresowanej (bądź innej osoby za zgodą osoby zainteresowanej). Osoba bezdomna powinna zatem najpierw trafić do OPS-u, a nie formalizować swój pobyt już przebywając w schronisku. Jeśli nie ma schronienia i nie dysponuje decyzją – schronisko albo przyjmuje bezdomnego na własne ryzyko, że za okres od przyjęcia do wydania decyzji kierującej nie otrzyma opłaty od gminy, albo za ten okres pobierze opłatę od samego bezdomnego (bo nie jest on jeszcze osobą korzystającą ze świadczenia z pomocy społecznej).

W trakcie czynności kontrolnych ocenie poddano kwalifikacje zawodowe Kierownika, i pracownika socjalnego. Ustalono, że Kierownik Schroniska spełnia odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy, tj. posiada wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, także pracownik socjalny zatrudniony w Schronisku spełnia wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych, wskazane w ustawie.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Schronisko nie zatrudnia opiekunów.

W trakcie oględzin ustalono, że Schronisko mieściło się w budynku parterowym, częściowo podpiwniczonym, usytuowanym na fundamentach murowanych z cegły i betonu, z poddaszem użytkowym (piętro). Ściany murowane. Więźba dachowa drewniana,

dwuspadowa, pokrycie dachówką ceramiczną. Budynek był wyposażony w instalacje: elektryczną, odgromową, wodociągową i kanalizacyjną. Budynek ogrzewany był za pomocą instalacji centralnego ogrzewania. Kotłownia z piecem opalonym węglem i drewnem znajdowała się w pomieszczeniu z oddzielnym wejściem.

Na parterze budynku znajdowały się 3 wydzielone pokoje mieszkalne dla bezdomnych mężczyzn z usługami opiekuńczymi o nr od 5 do 7 (w tym jeden trzyosobowy i dwa pokoje jednoosobowe). Osoby niepełnosprawne miały zapewniony dostęp do sanitariatu dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych wyposażonego w: misę z uchwytem, pisuar, umywalkę z uchwytem, urządzenie natryskowe (prysznic z krzesłem i uchwytem), 1 pralko – suszarkę.

Ponadto na parterze budynku znajdowały się: świetlica, gabinet pielęgniarki, stołówka, aneks kuchenny przeznaczony do samodzielnego przygotowania posiłków i gorących napoi, kuchnia, pomieszczenie do wstępnego przygotowania posiłków, magazyn produktów suchych żywnościowych, pomieszczenie chłodni, magazyn środków chemicznych i środków czystości, magazyn odzieży i bielizny pościelowej, magazyn przyrządów do sprzątania, pomieszczenie socjalne dla pracownika kuchni, pomieszczenie socjalne i toaleta dla personelu, 2 pomieszczenia biurowe, ogólnie dostępna toaleta (wyposażona w 1 misę, 1 pisuar i 1 umywalkę), pomieszczenie recepcji.

Na I piętrze budynku znajdowało się 13 pokoi mieszkalnych dla osób bezdomnych o nr od 16 do 30 (w tym 6 dwuosobowych i 7 trzyosobowych) oraz pokój spotkań indywidualnych, a także pomieszczenia sanitarne:

- 1 toaleta, w której znajdowały się 4 urządzenia natryskowe (prysznic), 4 umywalki, 4 misy, 2 pisuary oraz 1 pralko – suszarka;
- 3 toalety z 1 umywalką i 1 misą ustępową (w 1 toalecie znajdowała się również pralko – suszarka).

Wszystkie pomieszczenia mieszkalne miały co najmniej 1 okno, zapewniony był swobodny dostęp do łóżek pojedynczych wyposażonych w materac i komplet pościeli (tj. poduszkę, koc, prześcieradło i pokrycie na koc) oraz dostęp do co najmniej 1 szafy. W żadnym z pomieszczeń mieszkalnych nie było więcej jak 10 osób. Liczba mieszkańców w poszczególnych pomieszczeniach wahała się w przedziale od 1 do 3 osób. Liczba wszystkich łóżek w pomieszczeniach mieszkalnych wynosiła 38 (w tym 5 miejsc dla osób niepełnosprawnych), w tym zajętych było 10, a w przypadku pomieszczeń dla osób niepełnosprawnych 3 miejsca.

Powierzchnia mieszkalna mierzona w m² przypadająca na 1 osobę nie była mniejsza niż 4 m² natomiast w przypadku pomieszczeń dla osób niepełnosprawnych nie była mniejsza niż 5 m².

W trakcie oględzin ustalono, że w każdym pomieszczeniu mieszkalnym znajdował się kaloryfer, poza łózkami i szafami znajdowały się również inne meble takie jak: stoliki, krzesła, taborety, fotele, szafki przyłóżkowe. Ponadto ustalono, że każda z osób niepełnosprawnych miała dostęp do stołu, szafy, krzesła i szafki nocnej. W pomieszczeniach sanitariatów zapewniony był stały dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody. Ciągi komunikacyjne w budynku umożliwiały swobodne przemieszczanie się osób. Parter i I piętro połączone były schodami zabezpieczonymi barierkami.

W wyniku przeprowadzonych oględzin pomieszczeń w budynku Schroniska, stwierdzono spełnienie minimalnego standardu obiektu, określonego w § 2 ust. 2 i 3 rozporządzenia.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że Schronisko świadczyło usługi przez cały rok, przez 7 dni w tygodniu, zapewniając możliwość całodobowego przebywania, w tym miejsce do spania w ogrzewanym pomieszczeniu mieszkalnym, którego temperatura nie jest niższa niż 20°C.

Mieszkańcy Schroniska mieli zapewnione całodzienne wyżywienie (śniadanie, obiad, podwieczorek i kolację), umożliwiano im spożycie posiłku, również w pomieszczeniu mieszkalnym, a w razie potrzeb karmienie. Przebywający w ośrodku wsparcia mieli także zapewniony dostęp do pomieszczenia kuchennego umożliwiającego samodzielne przygotowanie posiłku i gorącego napoju.

Schronisko umożliwiało skorzystanie z prysznicza, wymianę odzieży, jej pranie i suszenie. Zapewniano również w miarę potrzeby pomoc w myciu, kąpaniu i ubieraniu.

Schronisko informowało o dostępnych formach pomocy, a w razie potrzeby pomagało w jej zorganizowaniu. Pracownicy Schroniska świadczyli mieszkańcom pomoc w załatwianiu spraw osobistych. Ponadto Placówka zapewniała pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych przysługujących na podstawie odrębnych przepisów.

Schronisko zapewniało usługi aktywizacyjne ukierunkowane na wzmocnienie aktywności społecznej (dla wszystkich mieszkańców), uzyskanie samodzielności życiowej i wyjście z bezdomności (dla mieszkańców nieobjętych usługami opiekuńczymi). Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców Schroniska było realizowane w formie treningu umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych.

Schronisko realizowało również działania mające na celu uzyskanie samodzielności życiowej i wyjście z bezdomności mieszkańców m.in. poprzez:

- podejmowanie samodzielnych działań na rzecz załatwiania spraw urzędowych, samodzielnego załatwiania wizyt lekarskich, umawiania się na wizyty ze specjalistami,
- trening umiejętności interpersonalnych i umiejętności rozwiązywania problemów,
- uczestnictwo w grupach wsparcia,
- zajęcia przygotowujące do podjęcia zatrudnienia,
- trening gospodarowania własnym budżetem,
- trening prowadzenia gospodarstwa domowego,

Schronisko w ciągu dnia nie zapewniało opieki opiekuna, taka opieka nie była zapewniona również w porze nocnej. Zgodnie z Załącznikiem nr 3 do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów podstawowych usług świadczonych w schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz minimalnych standardów obiektów, w których mieszczą się schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (Dz. U.z 2018 r., poz. 896), zwanego dalej „rozporządzeniem”, należy zapewnić opiekę przez co najmniej 1 opiekuna na nie więcej niż 15 osób przebywających w schronisku, a w porze nocnej powinna być w schronisku zapewniona opieka przez co najmniej 1 opiekuna na nie więcej niż 40 osób.

W toku kontroli w Schronisku przebywało 13 osób, w tym 3 osoby wymagające usług opiekuńczych. W związku z powyższym w ciągu dnia i w porze nocnej opiekę powinien sprawować co najmniej 1 opiekun.

Zgodnie z pkt 1 ppkt a porozumień o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych wolontariusze zobowiązali się do opieki nad mieszkańcami Schroniska. Wolontariusz wykonując swoje czynności nie świadczy pracy odpowiadającej pracy regulowanej Kodeksem pracy. Ochotnik za wykonane obowiązki nie pobiera wynagrodzenia oraz nie podpisuje umowy o pracę, a jedynie porozumienie o współpracy. Jednocześnie wolontariusz powinien posiadać kwalifikacje i spełniać wymagania odpowiednie do rodzaju i zakresu wykonywanych świadczeń, jeżeli obowiązek posiadania takich kwalifikacji i spełniania stosownych wymagań wynika z odrębnych przepisów, w tym przypadku ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Natomiast zatrudnienie jest rodzajem aktywności zawodowej, wyrażającym się w odpłatnym zaangażowaniu sił i umiejętności ludzkich (kapitału ludzkiego) w działalność podmiotu gospodarczego.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono spełnienie przez Schronisko: 1) minimalnego standardu podstawowych usług świadczonych w schroniskach

dla osób bezdomnych, określonego w załączniku Nr 2 do rozporządzenia, za wyjątkiem zapewnienia opieki przez co najmniej 1 opiekuna na 50 osób i zapewnienia opieki w porze nocnej przez co najmniej 1 opiekuna, oraz 2) spełnienie przez Schronisko z usługami opiekuńczymi minimalnego standardu podstawowych usług świadczonych w schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, określonego w załączniku Nr 3 do rozporządzenia, za wyjątkiem zapewnienia opieki przez co najmniej jednego opiekuna na 15 osób przebywających w schronisku w ciągu dnia i zapewnienia opieki w porze nocnej przez co najmniej 1 opiekuna na 40 osób. Ponieważ termin na zrealizowanie minimalnego standardu usług w schronisku dla osób bezdomnych, zgodnie z art. 34 ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 z dnia 14 maja 2020 r. (Dz. U. z 2020 r., poz. 875) został wydłużony do dnia 31.12.2022 r., odstępuje się od wydania zalecenia w zakresie zapewnienia opieki przez co najmniej 1 opiekuna na 50 osób i zapewnienia opieki w porze nocnej przez co najmniej 1 opiekuna w schronisku dla osób bezdomnych (określonym w załączniku Nr 2).

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono nieprawidłowość:

1. Brak zatrudnienia opiekunów w Schronisku z usługami opiekuńczymi.

Wobec stwierdzonej nieprawidłowości wydaje się zalecenie pokontrolne:

1. Uregulować kwestię zatrudnienia opiekunów w Schronisku z usługami opiekuńczymi tak, aby w ciągu dnia zapewniać opiekę przez co najmniej 1 opiekuna na nie więcej niż 15 osób przebywających w schronisku, a w porze nocnej przez co najmniej 1 opiekuna na nie więcej niż 40 osób.

Podstawa prawna: Załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów podstawowych usług świadczonych w schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz minimalnych standardów obiektów, w których mieszczą się schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (Dz. U. z 2018 r., poz. 896)

Termin wykonania: do 31 grudnia 2022 r.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tut. Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

Do wiadomości:

- 1) Pan Tomasz Matuszak – Kierownik Schroniska Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej Ośrodek Aktywizujący dla Bezdomnych Mężczyzn im. Siostry Faustyny w Żukowicach
- 2) a/a